

3636380/PRDE/D : สาขาวิชา : ประชากรศาสตร์; ปช.ค. (ประชากรศาสตร์)

คำสำคัญ : วิถีชีวิตด้านสุขภาพ : ภาวะการตาย : ปัจจัยเสี่ยง : โรคหัวใจและหลอดเลือด

รจนา ศรีสุเทพ : ภาวะการตายและปัจจัยวิถีชีวิตที่เป็นตัวกำหนดการป่วยด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือด : กรณีศึกษาจังหวัดพิจิตร (CARDIOVASCULAR DEATH AND LIFE STYLE DETERMINANTS OF CARDIOVASCULAR DISEASE : A STUDY OF PHICHIT PROVINCE)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : บุญผา ศิริธรรม, Ph.D., เบญจา ยอดคำเนิน – แอ๊ดดิกซ์, Ph.D., วาทีนี บุญชะลิกมี, สค.ม., PHILIP GUEST, Ph.D. 186 หน้า: ISBN 974-662-016-9

การศึกษาภาวะการตายและการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่าง ๆ ส่วนการศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุการป่วยใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากประชากรอายุ 35-59 ปี ที่มารับบริการที่โรงพยาบาลในเขตจังหวัดพิจิตร (ระหว่าง เดือนมกราคม – เมษายน 2540) กลุ่มตัวอย่าง รวม 659 คน ใช้แบบคัดกรองเพื่อค้นหาผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดโดยให้แพทย์ตรวจยืนยันและแบบสัมภาษณ์หาปัจจัยวิถีชีวิตที่เป็นตัวกำหนดการป่วย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางชีพ (Multiple Decrement Life Table) สถิติที่ใช้คือค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การผันแปร การวิเคราะห์จำแนกพหุ และ Logistic Regression

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า จังหวัดพิจิตรมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น ขณะที่อัตราการตายด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือดเพิ่มขึ้นและเมื่อวิเคราะห์ภาวะการตายของประชาชนจังหวัดพิจิตรเปรียบเทียบกับประชาชนทั้งประเทศโดยดูจากเส้นโค้งการตาย (The curve of cardiovascular death) พบว่า การตายด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือด ตามกลุ่มอายุต่างๆ ของประชาชนจังหวัดพิจิตรและของประเทศไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาจำนวนคนที่มีโอกาสตายด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือดของประชาชนจังหวัดพิจิตรพบว่าสูงกว่าประชาชนทั้งประเทศ โดยเมื่อสามารถกำจัดสาเหตุการตายด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือดได้แล้วจะพบว่าประชาชนจังหวัดพิจิตรจะมีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 3.8 ปี ขณะที่ประชาชนทั้งประเทศ จะมีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 4.4 ปี

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับวิถีชีวิตสุขภาพโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์การผันแปรและการวิเคราะห์จำแนกพหุ พบว่าปัจจัยทั้งหมดมีความสัมพันธ์ กับวิถีชีวิตด้านสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ได้แก่ เพศ การย้ายถิ่น การป่วยด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือดของบิดามารดา ที่อยู่อาศัย อาชีพ การรับรู้ภาวะสุขภาพตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และตัวแปรผันร่วม คือ ความรู้เกี่ยวกับโรคหัวใจและหลอดเลือด และการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยนี้ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ส่วนหนึ่ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการป่วยด้วยโรคหัวใจขาดเลือด โดยใช้ Logistic Regression พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการป่วยด้วยโรคหัวใจขาดเลือดโดยตรง ($P < 0.05$) ได้แก่ อายุ การป่วยหรือตายของบิดามารดา ความรับผิดชอบต่อสุขภาพ การรับประทานอาหาร และการออกกำลังกาย ส่วนรายได้ ที่อยู่อาศัย การศึกษา เพศ อาชีพ การรับรู้ภาวะสุขภาพ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีอิทธิพลผ่านตัวแปรที่กล่าวมาแล้วอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ส่วนหนึ่ง

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าถ้าสามารถกำจัดสาเหตุการตายด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือดได้ จะทำให้อายุขัยเฉลี่ยของประชาชนเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถทำได้โดยการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต